

Podlaski Sejmik Osób
z Niepełnosprawnościami

Państwowy Fundusz
Rehabilitacji Osób
Niepełnosprawnych

RAPORT Z SUBREGIONALNEGO KONWENTU OSÓB Z NIEPEŁNOSPRAWNOŚCIAMI 2019

Subregion Łomżyński

Opracowanie: dr **Anna Drabarz**

Łomża 2019

Projekt *Własnym Głosem* – subregionalne Konwenty Osób z Niepełnosprawnościami 2019 w województwie podlaskim jest finansowany jest ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych w ramach otwartego konkursu Regionalnego Ośrodka Polityki Społecznej w Białymstoku.

Raporty z subregionalnych Konwentów Osób z Niepełnosprawnościami 2019 w województwie podlaskim powstały jak rezultat prac warsztatowych, które miały miejsce podczas konwentów subregionalnych zorganizowanych przez Podlaski Sejmik Osób z Niepełnosprawnościami w Siemiatyczach (20 września), Suwałkach (11 października), i Łomży (21 października) w 2019 r., podczas których omawiano problemy i osiągnięcia w realizacji Konwencji o prawach osób niepełnosprawnych.

Raport powstał w ramach projektu „Własnym Głosem – subregionalne Konwenty Osób z Niepełnosprawnościami 2019 w województwie podlaskim” finansowanego ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych w ramach otwartego konkursu Regionalnego Ośrodka Polityki Społecznej w Białymstoku.

Skąd się wzięły Konwenty?

Konwencja Organizacji Narodów Zjednoczonych o Prawach Osób Niepełnosprawnych przyjęta została przez Zgromadzenie Ogólne Narodów Zjednoczonych 13 grudnia 2006 roku, rząd Polski podpisał ją 20 marca 2007 r., ratyfikacja Konwencji przez Polskę nastąpiła 6 września 2012 r. Konwencja jest pierwszym międzynarodowym aktem prawnym o zasięgu światowym, który w sposób całościowy odnosi się do sytuacji osób z niepełnosprawnościami w obszarze praw i wolności człowieka. Zasadniczym celem Konwencji jest popieranie, **ochrona i zapewnienie pełnego i równego korzystania z praw człowieka i podstawowych wolności przez osoby z niepełnosprawnościami**.

Przystąpienie do Konwencji przez Polskę oznacza, że Polska zobowiązała się zapewnić osobom z niepełnosprawnościami pełną realizację ich praw i wolności i w tym celu:

- odpowiednio zmienić prawo, zwyczaje i praktyki, tak aby wyeliminować te, które dyskryminują osoby z niepełnosprawnościami;
- działać w celu zapobiegania dyskryminacji osób z niepełnosprawnościami ze strony jakichkolwiek osób, organizacji lub przedsiębiorstw;
- uwzględnić ochronę i promocję praw osób z niepełnosprawnościami we wszystkich działaniach;
- zapewnić, że władze i instytucje publiczne działają zgodnie z Konwencją;
- przeprowadzać i promować badania i rozwój produktów, usług, sprzętów, nowych technologii, w celu zwiększenia ich dostępności dla osób z niepełnosprawnościami
- regularnie co cztery lata przedstawiać raporty na temat realizacji praw osób z niepełnosprawnościami Komitetowi Praw Osób Niepełnosprawnych ustanowionemu przez Konwencję.

W latach 2014-2015 środowisko OzN doprowadziło do powstania **Spółecznego Raportu Alternatywnego** z wdrażania Konwencji o prawach osób z niepełnosprawnościami w Polsce, przekazanego do Komitetu ws. Praw Osób z Niepełnosprawnościami ONZ. Po raz pierwszy tak wiele organizacji ze środowiska OzN i ekspertów wzięło udział w działaniu strażniczym. Podobną środowiskową inicjatywą strażniczą był monitoring obywatelski Konwencji o prawach OzN prowadzony w tym samym okresie.

Kontynuacją obu inicjatyw jest **ruch obywatelski Kongresu Osób z Niepełnosprawnościami** (gromadzący około 500 osób), oparty merytorycznie o Społeczny Raport Alternatywny i związany z monitoringiem obywatelskim Konwencji, rozpoczęty w 2015 r. Od 2015 r. co roku osoby z niepełnosprawnościami, przedstawiciele ich otoczenia oraz instytucji wspierających spotykają się na Kongresie Osób z Niepełnosprawnościami w Warszawie, by rozmawiać o problemach środowiska i formułować wspólne postulaty dotyczące respektowania równych praw we wszystkich obszarach życia. Są one bardzo dobrze oceniane i stały się już stałym punktem w kalendarzu wydarzeń środowiska. Ruch w roku 2016 został poszerzony o **Konwenty Regionalne**, które odbyły się w 9 województwach i zgromadziły ponad 300 osób. Udało się wyłonić zespoły aktywistów i organizacji wiodących w regionach. Celem Konwentów jest upowszechnianie działań strażniczych i rzeczniczych wśród lokalnych organizacji usługowych i społeczników. Organizowane w regionach doroczne konwenty osób z niepełnosprawnościami są przygotowaniem dla ogólnopolskiego Kongresu Osób z Niepełnosprawnościami konwencja.org. Mają one charakter otwartego forum dla wyrażania potrzeb, problemów i oczekiwań środowiska. Są to spotkania środowiska osób z niepełnosprawnościami oraz ich otoczenia poświęcone diagnozie bieżącej sytuacji, podnoszeniu świadomości w zakresie praw osób z niepełnosprawnościami wynikających z Konwencji ONZ o prawach osób niepełnosprawnych, wymianie spostrzeżeń, informacji i rekomendacji. Są one bardzo dobrze oceniane i stały się już stałym punktem w regionalnych kalendarzach wydarzeń środowiska. Z wydarzeń sporządzane są raporty z rekomendacjami.

Wyraźna jest tendencja wzrostowa zainteresowania tą inicjatywą, jako unikalną platformą dla dyskusji, wymiany informacji, opinii, propozycji rozwiązań oraz aktywizacji. Jednak nadal obserwuje się problem bierności, braku integracji środowisk działających na rzecz osób z niepełnosprawnościami i braku kontaktu pomiędzy organizacjami na różnych szczeblach - zwłaszcza działającymi na poziomie lokalnym i centralnym.

Środowisko osób z niepełnosprawnościami w Polsce jest rozproszone, a organizacje pozarządowe działające na jego rzecz mają charakter usługowy. Organizacje świadczą usługi wsparciowe i rehabilitacyjne na rzecz osób z niepełnosprawnościami. Brakuje kompetencji i tym bardziej doświadczenia w zakresie aktywności obywatelskiej, a zwłaszcza działań strażniczych. Wymaga to upowszechniania wiedzy, dzielenia się dobrymi praktykami, edukacji, popularyzacji.

Powtarzającym się w wypowiedziach uczestników Konwentów i Kongresu problemem jest poczucie niewielkiego wpływu na rzeczywistość, na zasady współpracy z instytucjami publicznymi i na realizację praw osób z niepełnosprawnościami. Niskie poczucie sprawczości działa demotywująco na przedstawicieli środowiska i organizacji, skłania ich do schematyzacji działań i ograniczania swojej działalności. Postulat *empowerment* jest adekwatny przede wszystkim wobec środowiska, z którego nierzadko się wywodzą i na rzecz którego pracują przedstawiciele organizacji będących adresatami projektu. Dla procesu upętnocnienia ważne są takie elementy, jak: poczucie posiadania kompetencji i zdolności, posiadanie możliwości decydowania o sobie, poczucie sprawczości, i możliwości wywierania wpływu, poczucie znaczenia/uznawania za wartościowe tego co się robi i kim się jest oraz poczucie zaufania do siebie i wiary w siebie.

Jest to zgodne z założeniami Konwencji ONZ o Prawach Osób Niepełnosprawnych, która jest prawem wiążącym Polskę od 2012 r, w zakresie włączania osób z niepełnosprawnościami w proces decydowania o swoim życiu. Najistotniejszy z perspektywy partycypacji OzN jest **artykuł 29 Konwencji**, gdzie państwa deklarują gwarantowanie osobom z niepełnosprawnościami praw politycznych i możliwości korzystania z nich, na zasadzie równości z innymi osobami oraz zobowiązują się do zapewnienia, że osoby z niepełnosprawnościami będą mogły efektywnie i w pełni uczestniczyć w życiu politycznym i publicznym, na zasadzie równości z innymi osobami.

II Subregionalny Konwent Osób z Niepełnosprawnościami w Łomży

„... za niezależnym życiem osób z niepełnosprawnościami” – pod takim hasłem **Podlaski Sejmik Osób z Niepełnosprawnościami** we współpracy Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Łomży zorganizował w dniu 21 października 2019 roku II Subregionalny Konwent Osób z Niepełnosprawnościami.

Udział w Konwencie, który odbywał się w sali konferencyjnej Starostwa Powiatowego w Łomży, wzięło około 100 osób, w tym m.in.: kierownicy i pracownicy ośrodków pomocy społecznej z terenu powiatu łomżyńskiego oraz z Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Łomży; kierownicy, pracownicy i niepełnosprawni uczestnicy Domów Pomocy Społecznej w Łomży, Kownatach i Tykocinie, Warsztatu Terapii Zajęciowej w Marianowie i Środowiskowego

Domu Samopomocy w Kownatach; kierownicy i pracownicy Powiatowego Urzędu Pracy w Łomży, Poradni Psychologiczno – Pedagogicznej Nr 1 w Łomży oraz osoby niepełnosprawne z terenu powiatu łomżyńskiego.

Spotkanie rozpoczęło się od podsumowania ogłoszonego przez Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Łomży powiatowego konkursu plastycznego pod hasłem „Różni, jednak tacy sami” oraz wręczenia nagród laureatom. W ramach konkursu do PCPR wpłynęło łącznie 198 pięknych prac plastycznych wykonanych przez uczniów szkół podstawowych oraz osoby niepełnosprawne z placówek wsparcia dziennego z terenu powiatu łomżyńskiego.

Celem konkursu było:

- propagowanie idei integracji wśród dzieci;
- wzbudzanie poczucia empatii dla osób niepełnosprawnych;
- poznanie i propagowanie prawidłowych postaw wobec osób z różnymi rodzajami niepełnosprawności;
- uzmysłowienie uczniom, że osoby niepełnosprawne mają takie same potrzeby i uczucia jak pełnosprawne;
- kształtowanie właściwych relacji między osobami niepełnosprawnymi, a otoczeniem;
- promowanie pozytywnego wizerunku osób niepełnosprawnych;
- uzmysłowienie uczniom, iż każdy człowiek może stać się osobą niepełnosprawną, a pełnosprawność nie jest dana nikomu raz na zawsze.

Nagrody laureatom konkursu wręczyli Wicestarosta Łomżyński – Maria Dziekońska oraz Dyrektor PCPR w Łomży – Jacek Albin Nowakowski. Oprócz nagród rzeczowych, wszyscy laureaci i uczestnicy konkursu otrzymali pamiątkowe dyplomy.

Druga część Konwentu miała charakter merytoryczny i zabrali w niej głos:

- dr Urszula Ogłodzińska – *„Mama dziecka niepełnosprawnego – Jak poskładać się na nowo”*;
- prof. Joanna Truszkowska – Państwowa Wyższa Szkoła Informatyki i Przedsiębiorczości w Łomży - *„Rodziny w procesie usamodzielniania osób z niepełnosprawnością”*;
- Małgorzata Rytel – *„Moja pasja – moja niezależność”*;
- Katarzyna Kuklińska – Fundacja "JA i TY" – *„Znaczenie, rola i miejsce osób niepełnosprawnych, w życiu społecznym i zawodowym mieszkańców Łomży, w latach 2009 - 2019”*;

- Bogusława Domian-Kruszewska – *"Centrum Integracji Społecznej szansą na aktywizację zawodową osób niepełnosprawnych"*.

Postulaty II Subregionalnego Konwentu Osób z Niepełnosprawnościami w Łomży

Uczestnicy Konwentu chętnie dyskutowali nad różnymi aspektami wdrażania Konwencji o prawach osób niepełnosprawnych w społecznościach lokalnych. Wskazywano na potrzebę szerszego uwzględniania opinii samych osób z niepełnosprawnościami i traktowania ich na partnerskich zasadach, uwzględniając ich specyfikę. W dyskusjach podkreślono również, że najwyższy czas na to, by decydenci przyłożyli się do przekładania deklaracji na rzeczywiste rozwiązanie zgłaszanych problemów, bo z tym jest duży problem.

Wnioski i rekomendacje formułowano w wielu obszarach i dotyczyły funkcjonowania osób z niepełnosprawnościami w czynnościach codziennych, zawodowych i w zakresie aktywności obywatelskiej. Stwierdzono, że osoby z niepełnosprawnościami muszą same angażować się w działalność postulującą zmiany na rzecz swojego środowiska niż wymagać ich reprezentowania przez inne instytucje czy organizacje.

Uczestnicy postulowali:

1. Poprawa świadomości pracodawców w zakresie zatrudniania osób z niepełnosprawnościami.
2. Zmiana systemu orzecznictwa – jedna instytucja orzekająca.
3. Osoby posiadające orzeczenia o stopniu niepełnosprawności umiarkowanym lub znacznym, ze wskazaniem do ZAZ, mogą ubiegać się o rehabilitację zarówno w ramach WTZ i ZAZ.
4. Osoby posiadające orzeczenia o stopniu niepełnosprawności umiarkowanym lub znacznym, ze wskazaniem do terapii zajęciowej, mogą ubiegać się o rehabilitację w ramach WTZ i ZAZ w celu zdobycia samodzielności, umiejętności i kwalifikacji umożliwiających w efekcie podjęcie pracy, a osoba posiadająca wskazania do ZAZ nie może ubiegać się o rehabilitację w WTZ, co w niektórych przypadkach jest krzywdzące.
5. Stworzenie systemu kooperacji WTZów i ZAZów – tak aby osoby w WTZach spędzały tylko określony czas i te bardziej aktywne, które dobrze sobie radzą z wykonywaniem

obowiązków przechodziły do ZAZów. W ramach tego systemu placówki które zachęcają swoich podopiecznych do zwiększania aktywności powinny być premiuwane.

6. Wsparcie informacyjno-doradcze dla otoczenia/rodzin osób nieaktywnych zawodowo z niepełnosprawnościami. Możliwość uzyskania rzetelnych i obiektywnych informacji zniwelowałaby strach przed tzw. pułapką rentową oraz obawę przed zmianą i jej ewentualnymi konsekwencjami.
7. Zwiększenie elastyczności zatrudnienia – możliwość pracy także na cząstki etatów lub na początku tylko na kilka godzin tygodniowo.
8. Rozwiązanie problemu transportu – dla wielu OzN z małych miejscowości największą barierą jest kwestia dojazdu do miejsca pracy.
9. Szkolenia dla lekarzy orzeczników – zmniejszenie ryzyka „pułapki rentowej”.
10. Znalezienie sposobu na aktywność zawodową dla mieszkańców Domów Pomocy Społecznej – często te osoby chcą pracować ale nie jest to dla nich opłacalne, gdyż 70% ich ewentualnych dochodów zostałoby przejęte przez DPS na koszty ich utrzymania.
11. Zwiększenie dostępności instytucji publicznych, kulturalnych oraz w budynkach użyteczności publicznej (np. sklepy, restauracje, itp.) dla osób z niepełnosprawnościami.
12. Powstawanie i stałe finansowanie domów środowiskowych dla osób z znacznym, głębokim stopniem niepełnosprawności, w których uczestnikami będą osoby z autyzmem i z niepełnosprawnościami sprzężonymi.